

DE MILLEGEMVRIEND

6e jaargang, nr.6
december 1993

MEDEDELINGSBLAD VAN DE
V.Z.W. MILLEGEMVRIENDEN

Verantw. uitgever: F.Schelfhout,
Herentalsebaan 85, 2520 RANST, tel. 03/353.17.70.
Bankrekening MILLEGEMVRIENDEN-Ranst: 733-1311310-94

SINT-ANTONIUS MET ZIJN ZWIJNTJE.

Onder deze titel schrijft *KERK EN LEVEN*, 1 januari 1987, p. 10 :

" DAAR ZIJN MEER SINT-ANTONIUSSEN "

Onder andere :

Antonius van Florentië, bisschop en belijder, dominicaan, gestorven in 1459, in Italië nog goed gekend. (Feestdag : 10 mei)

ANTONIUS Zaccaria, geneesheer, later priester, stichtte een congregatie van religieuze geestelijken, gekend onder de naam **Barnabieten**. Ook een Italiaan. Stierf op 37 jaar in 1539. (Feestdag : 5 juli)

Antonius van Padua, een van de eerste volgelingen van Sint-Franciscus. Werd ter tijd reeds de "hamer der ketters" genoemd. Wordt wereldwijd vereerd. Patroon voor verloren voorwerpen en van de kleine middenstand (staat nu nog in vele winkels, café's). Gestorven in 1231. Een populaire heilige, ook bij ons. (Feestdag : 13 juni)

Antonius abt, over wie veel legenden bestaan. Trok naar de woestijn in Egypte om er alleen te leven. Was vaak het voorwerp van kunstenaars : "De bekoring van Sint-Antonius" (in schilderkunst, in de muziek). Wordt beschouwd als vader van de kluizenaars in het Oosten. Stierf op 104 jaar in 356. (Feestdag : 17 januari)

U hebt het al geraden, wij in Millegem plaatsen deze laatste Sint-Antonius op de eerste rij. Dat deden reeds onze voorgangers bijna drie eeuwen geleden toen er in 1720 een zijaltaar van Sint-Antonius-abt in de kerk van Millegem werd geplaatst. Over het op doek geschilderde antependium met de beeltenis van Sint-Antonius-abt brachten we reeds een verhaal in het april-nummer van 1988 en bij gelegenheid van de restauratie van dit kunstwerkje brachten we een foto op het titelblad van De Millegemvriend van december 1991.

We vroegen ons toen niet af welke boer er wel geposeerd kon hebben voor de schilder om aan onze heilige een geschikte uitdrukking te bezorgen, want in het jaar 356 toen Antonius stierf waren er nog geen Kodakskes en om zijn portret te laten schilderen had onze kluizenaar waarschijnlijk niet genoeg geld, gesteld dat in de woestijn – met dat hete weer dat ze ginder beleven – de verf onmiddellijk aan de borstel zou opdrogen. Of had onze (nog onbekende) Millegemse schilder een grote fantasie ?

In het tijdschrift *ANTONIANA* (1) 1993, nr. 47, p. 263, vonden we waar Abraham zijn mosterd haalde. Daar stond een afbeelding van een kopergravure van Adriaan HUBERTI die

---

(1) *ANTONIANA* : driemaandelijks internationaal tijdschrift van de Stichting Vrienden van St.-Antonius-abt. De vereniging wijdt zich aan de studie rond St.-Antonius-abt, in het volksleven, kunst, geschiedenis, enz. Zij heeft als doelstelling het bevorderen van de belangstelling van de volksdevotie en in het bijzonder voor de studie van de iconografie en de iconologie en de hagiografie van St.-Antonius-abt. Inventariseert en publiceert historische, kunsthistorische, hagiografische, iconografische en volkskundige documenten en studies over St.-Antonius-abt in de wereld. Het lidgeld bedraagt 450,- per jaar te storten op rek. 860-0031331-79 van de Vrienden van St.-Antonius-Abt te 8980 Zonnebeke.

Sint-Antonius-abt voorstelt en ongetwijfeld model heeft gestaan voor ons Millegems antependium. **Adriaan HUBERTI** was een Vlaams graveur die gekend is vanaf 1550 en in 1614 zijn gelijknamige zoon in het drukken onderrichtte. Omdat de prent gesigneerd is Adr.de S.Hub. zou deze zoon mogelijk de maker van de gravure kunnen zijn. We nemen in elk geval aan dat de gravure 100 jaar of meer ouder is dan onze Millegemse schilderij.

Op de gravure zien we Antonius geplaatst in een rotsachtige omgeving (spelonk). De heilige buigt zich over zijn boek, met de lijdende Christus aan het kruis voor zich. Rond de rechterhand draagt hij een rozenkrans. Achter hem verschijnt het varken. Antonius draagt de kap op zijn hoofd en op de schoudermantel is aan de rechterzijde de "T" (tau) aangebracht. Al deze elementen vindt men op het Millegemse antependium in een gelijkaardige compositie terug, wat duidelijk aanwijst dat de gravure van Huberti model heeft gestaan voor de schilder. Trouwens de bovengemelde bijdrage in *Antoniana* toont aan dat ook een Catalaanse houtsnijder zich bij het maken van een houtsnede van Sint-Antonius-abt zich liet inspireren door de gravure van Huberti.

Een originele afdruk van deze gravure – waarvan de foto op het titelblad – bevindt zich in het **Stedelijk Prentenkabinet te Antwerpen** onder het catalogusnummer III/H.248; inventaris nr. 14.012. Wij kregen van Conservator Dr. Francine de Nave de toestemming om een copie in De Millegemvriend te publiceren.

Naast een mooie decoratieve rand werd de gravure van Huberti voorzien van volgende tekst :

" Antonius Aegyptius, nobilibus et Christianis parentibus natus, quibus adolescens orbatus est, cum egressus Ecclesiam ex Evangelio audivisset; Si vis perfectus esse, vade ei. "

(Antonius van Egypte, geboren uit nobele en christelijke ouders, waarvan de jongeman beroofd is, geeft nadat hij de kerk is uitgegaan gehoor aan het evangelie; zo gij volmaakt wil zijn, ga heen..)

Merken we terloops op dat bij het houten Antoniusbeeld dat in de kerk van Millegem staat de "tau" op de mantelkap aan de linkerkant staat. En over het houten Antoniusbeeld gesproken :

" Hij is terug van weg geweest "

Het was reeds in het februari-nummer aangekondigd dat de Millegemse Sint-Antonius op vakantie was in Vorselaar voor een schoonheidsbehandeling. Hij was daar in een soort 'fitness-center voor antieke voorwerpen' en dat heeft onze heilige werkelijk deugd gedaan ! Op 30 november kwam hij terug naar zijn plaatske in Millegemkerk waar hij zoveel jaren had gestaan en onmiddellijk keek hij weer door het raam in de richting van Vremde om te zeggen dat daar vroeger ook een stuk van Millegem lag.

Over zijn belevenissen in Vorselaar vertellen we u meer in volgend februari-nummer. We verklappen alleen dat het resultaat prachtig is, maar dat moet ge met uw eigen ogen eens komen bekijken. Dat kan natuurlijk in de misvieringen van zaterdag of zondag ofwel op zijn feest dat wij vieren op zondag 23 januari 1994. Traditiegetrouw wordt Antonius tijdens de kerstperiode even opzij gezet om plaats te maken voor onze vermaarde Kerststal. Het is dan ook de moeite waard om te komen zien, want meteen twee vliegen in één klap : onze mooie kerststal en het vernieuwde Antoniusbeeld.

SINT - ANTONIUSVIERING

Zondag 23 januari 1994

9 u 30 EUCHARISTIEVIERING

opgeluisterd door het Sint-Ceciliakoor - Lint en Den Dries

Na de Mis : *verkoop per opbod van de offergaven*

**Tijdens de verkoop gratis lachen en
warme- en verwarmende dranken tegen matige prijs.**

**Als het even kan breng dan uw offergaven tijdens de offerande
mee naar het altaar of
bezorg deze vóór de Mis in het portaal.**

Hij zag er maar mottig uit ...

die morgen op Allerheiligen toen hij, zoals het nu al 23 jaar zijn gewoonte is, vanuit Lier naar Millegem was gekomen om de mis te lezen. Hij was *helemaal van zijn melk*, zat daar *lijkbleek* op ne stoel in de sacristij en had niet veel praat. De zuster, die er zoals gewoonte steeds vroeg bij is, had het al *in 't snuitje* : van mislezen zou niets in huis komen en zij ging in allerhaast telefoneren voor ne 'remplicant', want de mensen zaten al te wachten. Van naar huis of naar nen dokter gebracht worden wou hij niet horen, ge weet wel zo'n mensen zijn in die omstandigheden nogal eigenzinnig om het zacht uit te drukken. " 't Zal wel overgaan ", wist hij te vertellen en met knikkende knieën kwam hij de misgangers vertellen dat er wel iemand zou komen om hem te vervangen.

Zijn woorden waren nog niet koud of daar hoorden we het bekende klikken van de unieke grendel van de lage-zware zijdeur en dan piepte de deur profijtelijk open en de reddende engel in de persoon van pastoor Fierens betrad het koor van ons kerkje. Of hij van de Molenstraat per helicopter naar Millegem was gekomen weten we niet, maar bedankt zulle pastoor Fierens, zulke snelle *interventie*, daar mogen de pompiers van Lier eens een puntje aan zuigen.

Na de mis was er voor H. Belmans nog een uurtje rust voorzien op Millegem om nog wat beter op zijn positieven te komen en dan "*moest*" hij in de Sint-Pancratiuskerk zijn waar het Sint-Ceciliakoor op hun dirigent wachtte. " Moeten is dwang en schreeuwen is kinderzang ", zei mijn moeder altijd, maar toch heeft het Ceciliakoor kunnen zingen, want onze ondertussen zich betervoelende rector is er in geslaagd om langs die steil-smal-hoog-draaiende trap het hoogzaal te bereiken.

Woensdag daarop zijn een aantal mensen uit Ranst en Millegem naar Lier getrokken. Niet alleen om te zien "*hoe het met hem was* ", maar ook om eens kennis te maken met het kunnen van het Lierse Seniorenkoor " 't en zal ". Want die het nog niet wisten : H. Belmans is ook bij de Schapekoppen koorleider van een vijftig man sterk Seniorenkoor dat een lustrum-koncert ten beste gaf. Een prachtige avond was dat en in een tot de nok gevulde zaal werd bij het slot een welverdiend en warm applaus gegeven aan het Seniorenkoor en zijn kerngezonde dirigent.

Dat Lierse Seniorenkoor komt op **12 december** naar Millegem (dan zal dit blaadje nog bij de drukker zijn), om in ons kerkje het 40-jarig priesterjubileum van rector Belmans mee te vieren. Deze werd op 20 december nu **veertig jaar geleden priester gewijd**. Er werden aan de uitgang van ons kerkje uitnodigingen voor deze viering uitgedeeld, stiekem, want er stond ook een bus waarin een bijdrage kon gedeponereerd worden voor het geschenk dat aan de jubilaris zal worden aangeboden. Deze had laten horen dat een eventueel geschenk moest dienen voor het kerkje en er is gekozen voor een parse stola, samen met een bijpassend lezenaar- en altaardoek die tijdens de advents- en vastenperiode kunnen gebruikt worden. Een bericht over deze viering verscheen ook in het Parochieblad.

Wat het gezondheidsbulletin (1) van onze rector betreft, kunnen we u mededelen dat - na het bezoek dat hij bracht aan *ne specialist*, gepaard gaande met een aantal metingen en

---

(1) **Bulletin** : Van Dale geeft aan dit woord drie betekenissen : 1. *korte buitengewone bekendmaking over een aangelegenheid van staatsbelang, b.v. ernstige ziekte van een vorstelijk persoon*; -2. *kort, tussentijds gedrukt bericht van een dagbladredactie, op verschillende plaatsen aangeplakt en rondgebracht, m.n. in tijd van oorlog*; -3. *schoolrapport*. Wij bedoelen hierboven natuurlijk de eerste betekenis.

oefeningen – hij **zo gezond is als een viske in proper water**. Met andere woorden nog goed voor vele jaren dienst in Millegem en daarbij mag hij nog gerust twee zangkoren 'voorzwaaien' en daarbij nog orgellessen volgen ... maar, zegt *dien dokter*, wat beweging met de benen zou toch geen kwaad kunnen. Aanbevolen adressen voor goede raad daarover kan hij vinden voor 'het wandelen' in het tweede huis voorbij Millegemkerk en over 'het fietsen voor senioren' kan pastoor Fierens wel meer vertellen, die heeft daar beslist goede ervaring in. Wij verwachten dat hij dus tegen de lente, als het weer wat beter wordt, wel eens op een zondag morgen al fietsend of wandelend van Lier naar Millegem komt. Hij moet dan wel iets vroeger uit bed stappen dan gewoonlijk, maar gezondheid wordt gewaarborgd.

– BIDT VOOR DE SIELEN –

*Tijdens het voorbije jaar ontvielen ons weerom enkele lezers van De Millegemvriend en sympatisanten van ons kerkje. Wij bieden de families onze kristelijke deelneming aan, en vragen de kerkgangers bij een bezoek aan ons kerkje nog eens aan hen te denken : "**Bidt voor de sielen**", zoals het op verscheidene plaatsen in onze kerkvloer staat gebeiteld.*

Jos DE VRIJ, weduwnaar van Josepha Verbeeck, woonde in de Profeetstraat 37.

Hij was de zoon van Carolus Josephus en Maria Paulina Dockx.

Geboren te St.-Jans-Molenbeek op 10 oktober 1923 en overleden te Lier (*St.-Elisabethziekenhuis*) op 9 februari 1993.

Alice VAN PUT, echtgenote van Frans Rotty, woonde in de Salvialaan 8.

Zij was de dochter van Jan Leonard en Josefina Catharina Verlinden.

Geboren te Rumst op 19 juli 1922 en overleden te Lier (*H.Hartkliniek*) op 13 februari 1993.

Alfons VAN DE WOUWER, echtgenoot van Louisa Beullens, woonde in de Rozenlaan 16.

Hij was de zoon van Henricus Hubertus en Maria Bertha Josepha Govaerts.

Geboren te Deurne op 20 maart 1923 en overleden te Ranst op 4 juni 1993.

Jeanne VAN DYCK, ongehuwd, woonde in de O.L.Vrouwestraat 45.

Zij was de dochter van Adrianus Augustinus en Rosalia Smets.

Geboren te Ranst op 19 juni 1907 en overleden te Nijlen (*Rustoord H.Hart*) op 9 juni 1993.

Albert DE WOLF, weduwnaar van Louisa Breugelmans, woonde in de St.-Bernardsstraat, Vremde-Millegem.

Hij was de zoon van Petrus Ludovicus en Joanna Maria Adams.

Geboren te Ranst op 23 februari 1915 en overleden te Lier (*St.-Elisabethziekenhuis*) op 18 november 1993.

Sint-Elooi in Millegem.

De traditionele Sint-Elooi viering van de Christelijke Metaalbewerkers in ons kerkje van Millegem op 28 november is ondanks de gure, bijtende wintekou weerom succesvol verlopen. In de misviering, die voorgegaan werd door E.H. Vic Nijs, diocesaan proost der Landelijke Gilden en door E.H. J. Smets, diocesaan proost der Sociale Werken, moesten heel wat fervente Sint-Elooi-vereerders zich tevreden stellen met een staanplaatske achteraan in de kerk.

Een selectie van het koper- en slagwerk van de Koninklijke Harmonie 'De Eendracht' uit Wommelgem, onder de kundige leiding van Luc Versavel, verzorgde de muzikale omlijsting. Als slotlied werd 'Het lied van de smid' gespeeld en de jeugdige *hamerslager* die hierbij met een heuse hamer op een aambeeld het ritme van de smid meesloeg viel bijzonder in de smaak van het publiek.

Na de mis trotseerden vele toeschouwers de ijzige vrieswind om de stoet van paarden, koetsen en tractoren die door de velden naar het kerkje van Millegem kwamen gereden te verwelkomen. Na de toespraak en zegening der paarden en tractoren werden er door de verkleumde handen van de proost brokken brood aan de paarden uitgedeeld. Ondertussen was er voor de versteven toeschouwers en ruiters warme soep verkrijgbaar en werd er in kleine glaasjes een water geschonken dat niet bevroor en blijkbaar ook nog verwarmde.

De metaalbewerkers-Sint-Elooi vrienden van Wommelgem-Ranst-Vremde maken nu al afspraak voor de viering van hun patroonheilige volgend jaar weerom op het zelfde adres.

Ons volgend nummer verschijnt in februari 1994 ... ... en de prijs voor de zevende jaargang is nog dezelfde .

Ondanks de crisisbelastingen hielden we de prijs voor een heel jaar (zes nummers) op slechts **200 frank** . Abonnementen die wij met **de post** moeten versturen – en de posttarieven worden ook steeds duurder – mogen op vrijwillige basis iets méér storten.

U kunt dit bedrag overschrijven op onze rekening (zie titelblad of bijgevoegd stortingsformulier). Ook kunt u 200 frank bezorgen aan een van onze bestuursleden of medewerkers en daar uw naam en adres bij vermelden. Door ons aantal lezers te behouden of lichtjes te verhogen kunnen we dit jaar nog onze prijs behouden. Dank u wel, dames en heren, prachtig, formidabel, ook op Millegem !

Ook dit jaar kunt u onze prachtige kerststal bewonderen .

Voor de kwaliteit van "*onze stal*" staat Gust De Wolf borg en Frans Sweert is zo de laatste jaren de vaste helper van Gust geworden voor de opbouw, want zo'n kerststal op Millegem is geen klein bier en daar valt nogal wat aan te sleuren en te timmeren. Onze Sint-Antonius moet dan een tijdje plaats ruimen tot na zijn viering. Met andere woorden de Millegemse kerststal blijft te bewonderen tot en met zondag 23 januari 1994. De speciale kerst-kaarsen-verlichting in de kerk wordt voor het eerst ontstoken tijdens de Kerstnachtmisviering en daarna tot alles opgebrand is (we bedoelen de kaarsen).

De misgangers zijn tijdens de advent aangenaam verrast geweest en hebben zich wellicht afgevraagd waar onze zuster die mooie houten kandelaar heeft op de kop getikt waar de vier rode adventskaarsen vóór het O.L.Vrouw-beeldje op staan. Het is Jozef Bogaerts van de Herentalsebaan, een meester in houtdraaiwerk, die tot groot genoegen van onze zuster deze kandelaar voor Millegemkerk vervaardigde.

Wat Pastoor Leysen over Millegem schreef.

De ouderen uit Ranst, een ook nog een generatie jonger, herinneren zich nog die rijzige vriendelijke figuur van E.H. Victor Leysen die op 27 maart 1977 in Ranst overleed. Hij was geboren in Olmen op 28.1.1891 en werd priester gewijd te Boulog-ne-sur-Mer in 1915, waarna hij legeraalmoeznier werd tijdens de oorlog 1914-18 aan de IJzer. In 1933 werd hij onderpastoor te Ranst en bleef hier tot hij in 1941 als pastoor te Sint-Katelijne-Waver werd aangesteld. In 1961 kwam hij als rustend priester terug naar Ranst en hielp hier in de kerk. Reeds in Katelijne had hij zich laten kennen als iemand die een zeer sterke belangstelling had voor de streekgeschiedenis. Hij bezocht dan ook regelmatig o.a. het Rijksarchief en het archief van O.L.Vrouwkerk te Antwerpen en zeesde er in oude boeken en oorkonden. Dit alles resulteerde in een "Geschiedenis van Ranst en Millegem" die hij in handschrift (3-voud) naliet. (1)
We nemen ons voor om uit dit werk van Pastoor Leysen regelmatig een kleine bijdrage te brengen over de hoofdstukken waarin hij over Millegem schrijft.

Geestelijk Millegem.

Dat Millegem ouder zou zijn dan Ranst, wordt sedert eeuwen in de volksmond beweerd. Hoe dat dient verstaan is lastig om uit te maken : werd het vroeger bewoond dan Ranst, kwam er eerder een kerk tot stand ? Vaste gegevens en bewijsgronden om de zaak te beslissen ontbreken tot heden geheel en gansch.

Wel draagt de naam een echt Frankischen stempel. Soortelijke plaatsnamen bewaren dikwijls den naam van het Frankisch gezin dat zich op de puinen der Romeinsche beschaving ter plaatse nederzette (Lindemans, Studie der plaatsnamen).

We kunnen ons aan den oorsprong van Millegem een grote landbouwinrichting voorstellen. Wanneer zoo'n grooteigenaar zich bekeerde tot het kristendom, bouwde hij niet zelden een kapel toegewijd aan den eeredienst, en vele van die vroegste heiligdommen waren opgericht ter eere van de H.Moeder Gods, zooals wellicht de oudste kristene kerk in ons land, de Lieve-Vrouw-kerk van Tongeren.

Maar voor Millegem blijft dat alles in het rijk der veronderstellingen. Daarom kan daar niet verder op ingegaan worden.

Een onopgeloste vraag blijft ook : hoe kwam het dat een gedeelte van Vremde geestelijk onder Millegem was ? (2) Ik hoorde beweren dat dit gedeelte zich uitstreekte tot voorbij Vremde, tot nabij "De Helle" of het "Lelieken" in de richting van Bouchout. In de 17e eeuw schijnt het tiendengebied van Millegem slechts het huidige Millegem te omvatten : de pastoorstende immers brengt er ongeveer 200 gln op tegen die van Ranst 400.

Het geestelijk gebied van Millegem omvatte een deel van Vremde. Dat is 'n zaak die zeker is, voor wat de 17e eeuw betreft. De stukken om het geding tusschen Pastoor Schuts en Millegem zeggen het duidelijk.

In dien zin moeten we dan ook uitleggen hoe het komt dat in de kerk van Millegem grafzerken liggen van Schepenen van Vremde.

(Wordt vervolgd)

---

(1) Met dank aan E.H. F.De Ridder die ons hiervan een exemplaar bezorgde.

(2) Pastoor A. Van Bruggen heeft hier een nota bijgeschreven : " In de inleidende memorie tot de copij der Kerkregisters : 1605-1797, zegt Z.E.H. Van Hemel : Ten gevolge van het Concordaat met Napoleon, is, bij de nieuwe omschrijving der parochiën, het grootste paart van Millegem onder Vremde gekomen (te weten 16 huizen), omdat het van te voren wereldlijk Vremde was (1806), met ongeveer 250 parochianen van Millegem op Vremde "